

amb aquest matís i aqueixa aplicació limitada, cal rebutjar-ho. Steiger, *VRom.* iv (1939), 226, agafant-s'hi, vol tornar a l'origen oriental per un altre camí: el causatiu aràbic *'amât* 'fer morir', popular avui a Algèria etc.; més detalls en el llibre de la seva alumna ESalomonski, *Funciones formativas del prefijo a- estudiadas en el cast. antiguo*, Zuric 1944 (fins llur amiga Eva Seifert, en ressenyar aquest llibre, *VRom.* x, 307-8, ja hi insinua certes reserves). Contra això valen les mateixes objeccions, ni més ni menys (car són molt rars els verbs d'origen aràbic en les llengües d'Espanya, i cap d'un sentit tan vital i bàsic com aquest); i així mateix ja ho desment la mera existència de *mater*, *matto* etc. a Itàlia i a França. — 8 En un article del *Bulletin Linguistique* 15 de Rosetti (vi, 1938, 231-8) que en l'aspecte semàntic aporta copiosa documentació, i reflexions d'interès, que caldrà veure-hi perquè no foren fàcils de resumir. — 9 Mateix sentit que en francès antic, almenys en la *Cansó de la Crozada* (Tolosa, mj. segle XIII), on justament va amb *matar* 'esclafar, engrunar': «E dins cridan: Tolosa! que los *matz* a *matatz*, / car la crotz escarida a-l leó abeurat / de sanc e de cervelas», v. 6418, que no es veu cap raó per interpretar altrament que en l'èpica francesa antiga. 25 Sens dubte en altres casos té un sentit com l'italià («ela morí, d'on --- él venc *mat*») en una biografia trobadoresca, i en algun altre cas sembla tenir un sentit més vague i intermedi («aqueu es fol, ben sot e *mat* / qui non se met de son costat» en la *Is-tòrio de Sant Pons*, llgd. de fi S. xv) i en el trobador Blacatz (*neu mata*), car no oblidem que aquí hi ha trobar *clus*, i potser es tracta de 'feixuc' («lourd» *TdF*); veg. les cites en el *PsW* v, 140, que Levy no veu prou clares. — 10 Ja n'hi ha un ex. en un doc. 35 ross. de 1491: «lo Sent Miquel serà tot d'or bronit --- los cabells seran d'or *mat*», *InwLC*. — 11 És sabut que els mss. clàssics sovint confonen les consonants geminades amb les simples, sobretot en mots poc usuals (*MAÇANA*). Per tant és possible que la 40 geminada sempre vagi ser general en *mattus*. — 12 En suport d'aqueixa idea, Behrens (*ZRPb.* xiv, 369-70), adueix Mons *mat* «moïte, humide», *pain mat*, *pâte mate* 'compacte' en el Littré i el *TdF*, *temps mat* = *temps sombre* en un ex. francès del 45 S. xv, coses totes massa modernes i esporàdiques per pendre-les com a punt de partida; poc hi afegeix Spitzer en el seu article: el roms. *ameſt* no és pas d'etimologia segura, i altrament només vol dir 'atorollar, atabalar'. — 13 La mena de textos en què 50 apareix *ma(t)us* seria favorable a un origen grec, i aquí tenim la família del gr. *ματαιος* 'toix, neci', 'va' etc., amb *ματη* 'niciesia', *ματάω*, *ματεύω* etc. És veritat que hi caldria un *μάτος*, que no puc documentar, i no sé si existeix en grec tardà. — 14 En- 55 cara que *mactari* apareix traduït pel passiu d'un verb que significa 'fer sucumbir, perperir' en el glossari del pseudo-Philòxenos (*CGL* II, 125.47), que es creu provinent del Sud d'Itàlia i no posterior al S. vi, però en còpia del IX, això no es pot pendre 60

sinó com una falsa llatinització del romànic *mattare*. Val a dir que el rubor no és sols per als catalans: amb astorament veig que el savi collega A. Tovar encara no abandona l'antiquadíssima idea: he comprovat que el peu d'impremta diu 1970, no pas 1770. Si algú tinguéssis la idea que el ll. vg. *matuus* pogués ser un d'aquells mots d'argot legionari d'origen parto-escita com *TIRAR*, fr. *frapper*, *VANOVA* etc., sembla que s'hauria de desenganyar, no sols per la data tan antiga de Petroni, sinó perquè és bastant problemàtic que el mot semblant sigui gaire antic en irani en la forma i significat del persa *mât*, per bé que aquest ja tingui el sentit «amazed, astonished, perplexed» en persa clàssic (Steingass, 1136b): cert que recorda el scr. *matâh* 'embriac' (i també 'entusiàstic') de visible origen indoeuropeu (Pok., *IEW*, 694), i que té derivats perses (*mâtam* 'desgràcia'), però les formes d'aquesta arrel documentades d'antic en irani no s'hi harmonitzen fonèticament: avè. *maða* 'beguda embriagadora', al qual semblen correspondre pelví *mast* «stupefied, intoxicated» i persa *mest* 'borratxo' (avè. *mahrka* 'la mort', persa *merg* id., no sembla que s'hi pugui relligar). No sembla que els iranistes tinguin fe en el caràcter ben genuí de *mat* (res en Horn, *Grundr.*, §§ 981, 977, 1003, ni en McKenzie, *Man. of Pehlvi*, 54): fa l'efecte que es tracti d'una barreja d'aquests mots iranís amb l'ar. *mât* 'ell morí', que també és un dels significats del mot persa.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
*matacias, matada, matadeta, matador, matadora, mada-
 dura, mataire, matament, matança, matança, matance-
 ra, matancejar, matancenc, matançaç, maturanra, mat-
 xurranga, mata-anyells, matabens, mata-aranyes, mata-
 bacons, matablat, matabou, matabous, matacà, mata-
 canar, matacanat, matacabra, matacabrit, mataquirro,
 matacabra* (cf. supra), *matacaires, matacandees, mata-
 cantells, mataceps, matacoques, matacristians, mata-
 cucs, a mata-degolla, matadones, matafam, matafaves,
 mataferris, matafesols, mataflassades, mataformigues,
 matafreres, matafred, matafreds, matafum, matagall,
 matagalls, matagallina, matagats, matagent, matagós,
 mataguirros, matabòmens, matajaia, matallops, matalo-
 bo, matallums, matamón, matamoros, matamoro, ma-
 tamosques, mataordi, matapà, mataparents, matapares,
 matapobres, matapoll, matipoll, matapulla, matapollar,
 matapollera, mataporc, mataporcs, mataporquer, mata-
 puces, matapuça, mataquintos, mataquirro* (cf. supra),
*mata-rates, mata-rucs, matasans, mata-set, mata-set-bò-
 mens, mata-setzes, mata-sogres, mata-soldats, matave-
 lles, matavells, matavinyes, matusser, matusseria, ma-
 tatxins, mastatxins, matutxí, rematar, remat, remata-
 da, rematança.*

MATA-SELVA, mallorquí 'lligabosc' [1568; no *DAmen*] = cast. i it. *madreselva*, port. *madresilva*, mossàr. *matrisilba* documentat en tres botànics hispano-àrabs dels Ss. x-xiii, oc. *seuomaire*, -*mai*: a Ma-llorca és evident mossarabisme (potser ni cal admetre